

МОЗ України

НУОЗ України імені П. Л. Шупика

**ПРОГРАМА
загальної підготовки
працівників до дій у
надзвичайних ситуаціях
на 2023 рік**

09.02.2023 № 3/3
м. Київ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора

В'ячеслав КАМІНСЬКИЙ

I. Загальні положення

1.1. Програма загальної підготовки працівників Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика (далі - НУОЗ України імені П. Л. Шупика, університет) до дій у надзвичайних ситуаціях (далі - Програма) розроблена відповідно до Кодексу цивільного захисту України, Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444, Програми загальної підготовки працівників підприємств, установ та організацій до дій у надзвичайних ситуаціях, затвердженої наказом ДСНС України від 06.06.2014 № 310 (у редакції наказу ДСНС України від 08.08.2014 № 458), та наказу МОЗ України від 09.03.2022 № 441 "Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах" з метою встановлення рекомендованого змісту різних форм навчання, а також навчального часу на їх проведення.

1.2. У процесі вивчення Програми рекомендується:

ознайомлення із завданнями та особливостями організації заходів цивільного захисту у НУОЗ України імені П. Л. Шупика;

вивчення основних способів захисту працівників від вражаючих факторів надзвичайних ситуацій (НС) з урахуванням особливостей виробничої діяльності;

ознайомлення з інформацією, що міститься у планах реагування на НС про дії в умовах загрози та/або виникнення НС;

набуття практичних вмінь щодо користування засобами індивідуального і колективного захисту, первинними засобами пожежогасіння і сприяння проведенню рятувальних та інших невідкладних робіт під час ліквідації НС;

оволодіння навичками з надання домедичної допомоги потерпілим.

II. Орієнтовний обсяг засвоєних знань та вмінь за Програмою

2.1 У результаті проходження навчання за Програмою рекомендується знати:

основні небезпечні виробничі фактори, техногенні та природні небезпеки, що ймовірні для місця розташування НУОЗ України імені П. Л. Шупика;

основні принципи функціонування об'єктової системи цивільного захисту, організацію оповіщення про загрозу і виникнення надзвичайної ситуації;

засоби індивідуального та колективного захисту, порядок і правила користування ними;

обов'язки і дії працівників під час загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій згідно із планами реагування на НС;

способи та засоби запобігання пожежам та вибухам, типові дії працівників при їх виникненні, способи застосування первинних засобів пожежогасіння;

побутові дозиметричні прилади, їх призначення та особливості користування ними;

заходи щодо сприяння проведенню у НУОЗ України імені П. Л. Шупика аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в умовах виникнення НС.

2.2. У результаті проходження навчання за Програмою рекомендується вміти:

запобігати створенню умов, що можуть привести до виникнення НС;

чітко діяти за сигналами оповіщення, практично виконувати заходи згідно із планами реагування на НС;

користуватися засобами індивідуального і колективного захисту, первинними засобами пожежогасіння;

сприяти проведенню аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в умовах виникнення НС;

дотримуватися режимів радіаційного захисту;

надавати домедичну допомогу потерпілим у НС.

2.3. За підсумками навчання за Програмою рекомендується формування психологічної готовності до адекватних дій в умовах стресового впливу вражаючих чинників НС.

III. Орієнтовний розподіл навчального часу за розділами Програми та формами навчання

Найменування розділу	Форма навчання, години		
	курсове навчання	індивідуальне навчання	спеціальні об'єктові навчання, тренування
1	2	3	4
Теоретична складова			
Основні способи захисту і загальні правила поведінки в умовах загрози та виникнення НС	1	5	-
1	2	3	4
Надання домедичної допомоги	1	1	-

потерпілим			
Організація заходів цивільного захисту у НУОЗ України імені П. Л. Шупика	1	2	-
Перевірка знань	1	-	-
Усього	4	8	-
Практична складова			
Протипожежні тренування	-	-	2
Спеціальне об'єктове навчання (тренування) з питань цивільного захисту	-	-	до 8
Усього	-	-	до 10
Разом	4	8	до 10

IV. Тематика та зміст тем за розділами Програми

4.1. Основні способи захисту і загальні правила поведінки в умовах загрози та виникнення НС.

Тема 1. Основні способи захисту в умовах загрози та виникнення НС.

Цивільний захист та його завдання щодо захисту населення. Права та обов'язки громадян у сфері цивільного захисту.

Основні поняття про НС. Порядок отримання інформації про загрозу і виникнення НС. Попереджувальний сигнал «Увага всім!».

Захисні споруди цивільного захисту та їх призначення. Порядок заповнення захисних споруд та правила поведінки працівників, які укриваються в них.

Принцип дії, індивідуальний підбір та правила користування протигазами, респіраторами. Медичні засоби, що входять до індивідуальних аптечок та їх призначення. Індивідуальний перев'язочний пакет. Індивідуальні протихімічні пакети.

Евакуація, порядок її проведення, правила поведінки та обов'язки евакуйованих працівників.

Правила поведінки при виявленні вибухонебезпечних або підозрілих предметів. Порядок дій в умовах НС, пов'язаних із терористичними діями, диверсіями, мінуванням.

Тема 2. Правила поведінки працівників під час НС природного характеру.

Особливості негативного впливу гідрометеорологічних НС. Правила безпечної поведінки у разі їх виникнення.

Основні причини виникнення та особливості пожеж у природних екологічних системах. Правила поведінки та заходи безпеки у разі їх виникнення.

Правила поведінки і дії працівників при землетрусах.

Безпечні дії працівників у разі виникнення геологічних НС (пов'язаних із зсувами, обвалами або осипами, осіданням земної поверхні, карстовими провалами або підтопленням).

Тема 3. Безпека працівників під час радіаційних аварій і радіаційного забруднення місцевості. Режими радіаційного захисту.

Ядерні установки та джерела іонізуючого випромінювання. Особливості радіаційного впливу на людину. Поняття про дози опромінення людини. Променева хвороба.

Побутові дозиметричні прилади, їх призначення та особливості користування.

Режими радіаційного захисту. Санітарна обробка працівників. Дезактивація приміщень, обладнання, техніки, виробничої території тощо.

Тема 4. Правила поведінки працівників при аваріях з викидом небезпечних хімічних речовин.

Характеристики основних небезпечних хімічних речовин (аміак, хлор, ртуть). Особливості їх впливу на організм людини. Наслідки аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Хімічно небезпечні об'єкти району розташування будівель університету.

Загальні правила поведінки та дії працівників при аваріях з викидом небезпечних хімічних речовин.

Проведення заходів із ліквідації наслідків аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Дегазація приміщень, обладнання, виробничої території тощо.

Тема 5. Вибухо- та пожежонебезпека на виробництві. Рекомендації щодо дій під час виникнення пожежі.

Основні поняття вибухобезпеки виробництва. Небезпечні фактори вибуху і захист від них. Правила поведінки при виявленні вибухонебезпечних предметів.

Стисла характеристика пожежної безпеки університету. Небезпечні фактори пожежі. Протипожежний режим на робочому місці. Можливість виникнення та/або розвитку пожежі.

Дії працівників у разі загрози або при виникненні пожежі. Гасіння пожеж. Засоби пожежогасіння, протипожежне устаткування та інвентар, порядок та правила їх використання під час пожежі.

Тема 6. Правила поведінки і дії в умовах масового скупчення людей та в осередках інфекційних захворювань.

Безпека при масових скупченнях людей. Психологія натовпу. Правила безпечної поведінки у місцях масового перебування людей та у разі масового скупчення людей.

Поширення інфекційних хвороб серед населення. Джерела збудників інфекцій. Основні механізми передавання збудників інфекції.

Режимно-обмежувальні заходи (посилене медичне спостереження, обсервація, карантин). Правила поведінки в осередках інфекційних захворювань, особиста гігієна в цих умовах.

Основні напрямки профілактики інфекційних хвороб. Методи і засоби дезінфекції, дезінсекції, дератизації. Основні дезінфекційні засоби.

4.2. Надання домедичної допомоги потерпілим.

Тема 1. Порядок надання домедичної допомоги при різних типах ушкоджень.

Основні правила надання домедичної допомоги в невідкладних ситуаціях. Проведення первинного огляду потерпілого. Способи виклику екстреної медичної допомоги. Проведення штучного дихання. Проведення непрямого масажу серця.

Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при порушенні прохідності дихальних шляхів - обтурації стороннім тілом. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при раптовій зупинці серця. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при серцевому нападі. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на інсульт. Порядок проведення серцево-легеневої реанімації з використанням автоматичного зовнішнього дефібрилятора.

Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на пошкодження хребта. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на травму голови (черепно-мозкова травма). Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на травму грудної клітки. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на пошкодження живота. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на перелом кісток кінцівок. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при травмах та пошкодженнях очей. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при падінні з висоти. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при дорожньо-транспортних пригодах. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при позиційному стисканні м'яких тканин. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при рані кінцівки, в тому числі ускладненій кровотечею. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при травматичній ампутації. Порядок надання домедичної допомоги при наявності декількох постраждалих. Порядок надання психологічної підтримки постраждалим при надзвичайній ситуації.

Тема 2. Порядок надання домедичної допомоги при опіках, при ураженні небезпечними речовинами, тощо.

Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при отруєннях чадним газом, аміаком, хлором, іншими небезпечними хімічними речовинами. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на гостре отруєння невідомою речовиною. Порядок надання домедичної допомоги особам при підозрі на передозування опіоїдами.

Порядок надання домедичної допомоги постраждалим з опіками (при хімічних та термічних опіках), радіаційних ураженнях. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при перегріванні (сонячному удару). Порядок надання домедичної допомоги постраждалим без свідомості. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при ураженні електричним струмом та блискавкою. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим з переохолодженням/відмороженням.

Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при утопленні. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при судомах (епілепсії). Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при укусах тварин та комах.

Порядок надання психологічної підтримки постраждалим при надзвичайній ситуації. Порядок надання домедичної допомоги при наявності декількох постраждалих у захисних спорудах. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на шок.

Способи і правила транспортування потерпілих.

4.3. Організація заходів цивільного захисту у НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

Тема 1. Забезпечення виконання в університеті завдань з цивільного захисту.

Організаційна структура управління цивільним захистом університету. Об'єктові комісія з питань НС та комісія з питань евакуації.

Відомості щодо об'єктових формувань цивільного захисту. Відомча та добровільна пожежна охорона. Аварійно-рятувальне обслуговування НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

Права і обов'язки працівників у сфері цивільного захисту. Сприяння проведенню аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків НС у разі їх виникнення. Заходи життєзабезпечення постраждалих та соціального захисту і відшкодування матеріальних збитків постраждалим внаслідок НС.

Тема 2. Виконання заходів захисту та дії працівників згідно з планами реагування на НС.

Об'єктовий план реагування на НС (інструкція щодо дій персоналу університету у разі загрози або виникнення НС). Прогнозовані природні загрози, територіальне розміщення потенційно небезпечних об'єктів, небезпечні виробничі фактори, характерні причини аварій (вибухів, пожеж тощо) на виробництві.

Об'єктова система оповіщення працівників. Виведення працівників з небезпечної зони, порядок забезпечення їх засобами індивідуального захисту, місця розташування можливих сховищ, шляхи евакуації.

Інформування працівників щодо розвитку НС, місць розгортання і маневрування аварійно-рятувальних сил, залучення необхідних ресурсів, технічних і транспортних засобів, координації дій з населенням та заходів безпеки в зоні НС.

V. Рекомендований зміст практичних форм навчання за Програмою

1. Тренінги необхідних дій в умовах НС проводяться під час курсового або індивідуального навчання шляхом виконання індивідуальних завдань або групових занять з метою формування та/або відпрацювання умінь та навичок користування засобами індивідуального захисту та засобами пожежогасіння, дотримання правил поведінки під час проведення евакуації, проведення серцево-легеневої реанімації та інших способів надання домедичної допомоги потерпілим.

2. Тренування з питань цивільного захисту та протипожежні тренування є спрощеними за організацією та скорочені за часом і обсягом злагожені навчальні заходи, що спрямовані на вирішення завдань запобігання, мінімізації або ліквідації наслідків НС в університеті в умовах, максимально наближених до обстановки, що може бути спричинена небезпечною подією або сукупністю небезпечних подій та явищ.

Тренування проводяться з метою практичного відпрацювання, закріплення та перевірки умінь та навичок виконання працівниками дій щодо запобігання можливих НС та дій у разі виникнення НС, насамперед дій за сигналами оповіщення, користування засобами індивідуального захисту та засобами пожежогасіння, способів рятування людей, надання домедичної допомоги потерпілим, порядку евакуації людей і матеріальних цінностей, взаємодії з аварійно-рятувальними підрозділами та медичними працівниками.

3. Спеціальні об'єктові навчання з питань цивільного захисту є єдиним комплексом навчальних заходів, спрямованих на вирішення завдань цивільного захисту в університеті в умовах, максимально наближених до НС.

Спеціальні об'єктові навчання проводяться з метою комплексного відпрацювання керівним складом та фахівцями сил цивільного захисту разом з працівниками університету дій з організації та здійснення заходів, передбачених планами реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, цивільного захисту на особливий період, а також виконання ними функцій з питань цивільного захисту.

VI. Рекомендації щодо перевірки засвоєння змісту Програми

1. Перевірку засвоєння змісту Програми рекомендується проводити комісійно із залученням фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту.

2. Перевірку знань за змістом Програми рекомендується проводити шляхом тестування або заліку в усній або письмовій формі.

VII. Рекомендований перелік навчально-матеріального майна

1. Для забезпечення проведення навчання за Програмою використовується матеріально-технічна база університету.

2. У складі навчально –техничного майна: вогнегасники, протигаз фільтруючий, респіратор, побутовий дозиметричний прилад, індивідуальна аптечка, навчальні стенди та схеми.

VIII. Рекомендований перелік нормативних документів

Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 № 5403-VI // Відомості ВР України. - 2013. - № 34-35.

Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. // Відомості ВР України. - 1993. - № 4.

Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994 р. // Відомості ВР України. - 1994. - № 27.

Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання: Закон України від 14 січня 1998 р. // Відомості ВР України. - 1998. - № 22.

Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 6 квітня 2000 р. // Відомості ВР України. - 2000. - № 29.

Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18 січня 2001 р. // Відомості ВР України. - 2001. - № 15.

Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. // Відомості ВР України. - 1992. - № 49.

Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 березня 2000 р. // Відомості ВР України. - 2000. - № 23.

Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту: постанова КМ України від 9 січня 2014 р. № 11 // Офіційний вісник України. - 2014. - № 8.

Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту: постанова КМ України від 27 вересня 2017 р. № 733 // Офіційний вісник України - 2017. - № 80.

Про затвердження Порядку забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю: постанова КМ України від 19 серпня 2002 р. № 1200 // Офіційний вісник України. - 2002. - № 34.

Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях: постанова КМ України від 26 червня 2013 р. № 444 // Офіційний вісник України. - 2013. - № 50.

Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту: постанова КМ України від 26 червня 2013 р. № 443 // Офіційний вісник України. - 2013. - № 50.

Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту: постанова КМ України від 27 вересня 2017 р. № 733

Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: постанова КМ України від 30 жовтня 2013 р. № 841 // Офіційний вісник України. - 2013. - № 92.

Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту: постанова КМ України від 23 жовтня 2013 р. № 819 // Офіційний вісник України. - 2013. - № 89.

Про затвердження Правил вибору та застосування засобів індивідуального захисту органів дихання наказ Держгірпромнагляду України від 28 грудня 2007 р. № 331, зареєстрований в Мін'юсті України 4 квітня 2008 за № 285/14976 // Офіційний вісник України. - 2008. - № 28.

Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах: наказ МОЗ України від 09 березня 2014 р. № 441, зареєстрований в Мін'юсті України 28.03.2022 № 356/37692 // Офіційний вісник України. 2022. № 27.

Про затвердження Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників: наказ МВС України від 15 січня 2018 р. № 25.

Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні: наказ МВС України від 30 грудня 2014 № 1417.

ДСТУ 2272-2006. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять. - Вид. офіц. - На заміну ДСТУ 2272-93; Чинний від 01.10.2006. - К.: Держспоживстандарт України, 2007. - III, 28 с. - (Націонал. стандарт України).

ДСТУ 3891-99. Безпека у надзвичайних ситуаціях. Терміни та визначення основних понять. - Введ. 2000.01.01. - Офіц. вид. - К.: Держстандарт України, 1999. - III, 21 с. - (Державний стандарт України).

ДСТУ 5058:2008. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях. Основні положення. - Вид. офіц. - Чинний від 2010.01.01. - К.: Держспоживстандарт України, 2009. - III, 10 с. - (Націонал. стандарт України).

ДК 019:2010. Класифікатор надзвичайних ситуацій. - На заміну ДК 019-2001; Чинний від 2011-01-01. - К.: Держспоживстандарт України, 2010. - IV, 19 с. - (Національний класифікатор України).

Начальник відділу цивільного захисту

Сергій ВОЛЯНИК

